

Bestuursbesluiten (IVOR nr. 123) 2021/1

1 Woord vooraf

B. Assink, datum 01-12-2020

Datum	01-12-2020
Auteur	B. Assink
JCDI	JCDI:ADS256045:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht / Corporate governance

“ *Wer Großes will, muß sich zusammen raffen;*

In der Beschränkung zeigt sich erst der Meister,

und das Gesetz nur kann uns Freiheit geben.” [1]

1.1 Een interessant contrast 1.2 Vennootschappelijke inrichtingsvrijheid 1.3 Wettelijke begrenzers 1.4 Rechter als regelgever 1.5 Terug naar Goethe

Voetnoten

[1] J.W. von Goethe, uit het gedicht ‘Natur und Kunst’, onder meer te vinden in de bundel *Was wir bringen*, Tübingen: In der J. G. Cotta’schenn Buchhandlung 1802, p. 70-71.

Bestuursbesluiten (IVOR nr. 123) 2021/1.1

1.1 Een interessant contrast

B. Assink, datum 01-12-2020

Datum	01-12-2020
Auteur	B. Assink
JCDI	JCDI:ADS256115:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht / Corporate governance

Centraal in deze juridische bundel staat het thema ‘bestuursbesluiten’. [1] Met name in relatie tot privaatrechtelijke rechtspersonen, waarbij kapitaalvennootschappen op hun beurt weer het zwaartepunt vormen. Hierin schuilt een interessant contrast. Waar enerzijds in rechtspersonenrechtelijk opzicht het functioneren van deze rechtsvormen mede leunt op besluiten van organen, en al deze rechtsvormen in de systematiek van de wet een bestuursorgaan kennen dat binnen de betreffende organisatie een spilfunctie vervult, heeft anderzijds de wetgever in opvallend beperkte mate voorzien in specifieke, algemeen geldende basisregels omtrent vergadering en besluitvorming van het bestuur.[2] Wie bijvoorbeeld in Boek 2 BW grasduint en speurt naar zulke regels in het kader van een B.V., zal zich per saldo tevreden moeten stellen

met enkele bepalingen omtrent stemmen en stemming in Titel 1 (art. 2:13 leden 1 en 3-4 BW) en Titel 5 (art. 2:239 lid 2 BW), waarbij bovendien alleen de laatstgenoemde is toegespitst op (het bestuur van) zo'n vennootschap.^[3] Dat is best een magere oogst. Voor de algemene vergadering van een B.V. laat Boek 2 BW een ander beeld zien, nu de regeldichtheid daar op dit terrein, met als uitgangspunt een fysieke bijeenkomst ter vergadering van aandeelhouders en andere vergaderechtigden, aanzienlijk hoger is.^[4] Bij dit een en ander valt een aantal kanttekeningen te plaatsen. Ik noem er drie.

Voetnoten

[1] Wat, naar ik begrijp, een ruim besluitbegrip insluit dat bijvoorbeeld niet steeds hangt op de vraag of een beslissing ook een rechtshandeling is.

[2] Ik beperk mij tot dat Boek 2 BW-perspectief. Daarnaast kan andere wetgeving spelen, bijvoorbeeld van medezeggenschapsrechtelijke signatuur (met inbegrip van art. 25-26 WOR).

[3] Zie bij de N.V. art. 2:129 lid 2 BW. Wat betreft de raad van commissarissen biedt het N.V.- en B.V.-recht hier een beeld dat vergelijkbaar is met de situatie bij het bestuur. Ik wijs er nog op dat Boek 2 BW geen op hybride bestuursvormen toegesneden regelingen bevat (anders dan een monistisch bestuur als bedoeld in art. 2:129a/239a lid 1 BW), zoals een 'algemeen bestuur/dagelijks bestuur' of een 'executive committee'.

[4] Zie, naast de genoemde bepalingen in Titel 1, diverse bepalingen in Titel 5 (art. 2:218-230 en 2:238 BW). Hetzelfde geldt voor het kader van een N.V., waarop Titel 4 van toepassing is (art. 2:108-120 en 2:128 BW).

Bestuursbesluiten (IVOR nr. 123) 2021/1.2

1.2 Vennootschappelijke inrichtingsvrijheid

B. Assink, datum 01-12-2020

Datum	01-12-2020
Auteur	B. Assink
JCDI	JCDI:ADS256216:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht / Corporate governance

De eerste kanttekening houdt verband met de vennootschappelijke inrichtingsvrijheid zoals in 2010 geformuleerd door de Hoge Raad, erop neerkomend dat:^[1]

“iedere vennootschap binnen de grenzen van de wet vrij is haar (vennootschappelijke) organisatie naar eigen inzicht in te richten”.^[2]

Acht jaar later herhaalt hij dit woordelijk, daaraan nog toevoegend:^[3]

“Voor zover bevoegdheden omtrent de inrichting van de (vennootschappelijke) organisatie toekomen aan het bestuur, valt de uitoefening daarvan samen met het bepalen van het beleid en de strategie van de vennootschap.”

Nu Boek 2 BW hier het primaire regelkader vormt en deze wet over de voornoemde regels in relatie tot het bestuur bij de B.V. (en de N.V.) dus in hoge mate zwijgt, is die binnenwettelijke vrijheid voor vennootschappen om de organisatie naar eigen inzicht in te richten, in het bijzonder via maatwerkregelingen in statuten en/of reglementen, hier evenredig royaal te noemen. Dit staat dan nog los van de door art. 2:25 BW geboden afwijkmogelijkheid:

“Van de bepalingen van dit boek kan slechts worden afgeweken, voor zover dat uit de wet blijkt.”

Daarin dienen immers die “bepalingen van dit boek” (dus Boek 2 BW) tot vertrekpunt, en deze ontbreken hier goeddeels. We zien in het voorgaande de faciliterende functie van het Nederlandse ondernemingsrecht sterker weerspiegeld dan de regulerende functie ervan. Tegen deze achtergrond is het ook logisch dat, waar (par. 4 van) de Tijdelijke wet COVID-19 Justitie en Veiligheid^[4] zich wat betreft vergadering en besluitvorming van het bestuur niet toespitst op correctie van wettelijke regels,^[5] dit laatste daarin juist wel ook speelt in relatie tot de algemene vergadering van (leden of) aandeelhouders en andere vergadergerechtigden.

Voetnoten

[1] HR 9 juli 2010, *NJ* 2010/544, rov. 4.4.2 onder (iv). Zie ook HR 4 april 2014, *NJ* 2014/286, rov. 4.7.1.

[2] De Hoge Raad spitst het dus toe op een N.V. of B.V. (zonder onderscheid tussen bijvoorbeeld open of besloten verhoudingen), maar dit beginsel laat zich doortrekken naar rechtspersonen, met inachtneming van het toepasselijke wettelijke regime.

[3] HR 20 april 2018, *NJ* 2018/331, rov. 3.3.6.

[4] Zie *Stb.* 2020/124, 126.

[5] In art. 5 lid 4 van deze wet ligt hier de nadruk op correctie van *statutaire* regels. In art. 6 t/m 25 van deze wet worden andere onderwerpen geregeld dan vergadering en besluitvorming van het bestuur als hier bedoeld.

Bestuursbesluiten (IVOR nr. 123) 2021/1.3

1.3 Wettelijke begrenzers

B. Assink, datum 01-12-2020

Datum	01-12-2020
Auteur	B. Assink
JCDI	JCDI:ADS256178:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht / Corporate governance

Hiermee is niet gezegd, en dit is de tweede kanttekening, dat de wetgever de thematiek van bestuursbesluiten min of meer ongeregeld heeft willen laten. Hij heeft daaraan gedoseerd gericht aandacht besteed, daarmee de voornoemde inrichtingsvrijheid overigens slechts beperkt inperkend. Gaan we weer uit van een B.V., dan valt bijvoorbeeld te wijzen op:

- art. 2:239 lid 3 BW: besluiten van het bestuur kunnen bij of krachtens de statuten worden onderworpen aan de goedkeuring van een ander orgaan van de vennootschap;^[1]
- art. 2:239 lid 6 BW: een bestuurder neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming in geval van een tegenstrijdig belang als daar bedoeld;^[2]
- art. 2:239a lid 3 BW: bij of krachtens de statuten kan worden bepaald dat een bestuurder rechtsgeldig kan besluiten omtrent zaken die tot zijn taak behoren.^[3]

In deze bepalingen zijn in wezen specifieke regels voor bepaalde gevallen vervat, waarbij de regulerende functie van het ondernemingsrecht soms sterker op de voorgrond treedt. Dit is bij uitstek zichtbaar onder b), dat draait om de (in beginsel) voorgeschreven uitsluiting van een bestuurder van de beraadslaging en besluitvorming door het bestuur vanwege zo'n tegenstrijdig belang, wat zich statutair hooguit beperkt anders laat regelen. Het onder a) gegeven voorbeeld is veeleer een mengvorm: weliswaar is de daarin bedoelde goedkeuringsregeling niet verplicht en in zoverre faciliterend te noemen, als die optie via de statuten wordt gelicht, beperkt deze de interne handelingsvrijheid van het bestuur en komt het regulerende effect ervan aan de oppervlakte.^[4] In de situatie onder c) overheerst het faciliterende element, met dien verstande dat toepassing van die mogelijkheid via de statuten leidt tot relativering van het beginsel dat bij een meerhoofdig bestuur zulke besluiten een aangelegenheid zijn van de bestuurders als collectief, wat als een vorm van regulering (in ruimere zin) kan worden beschouwd. Aldus bezien is hier telkens ook, of zelfs vooral, sprake van 'begrenzers' van iets. Dit laatste komt trouwens ook elders in Boek 2 BW naar voren, in een wat andere verschijningsvorm. Ik doel op art. 2:240 lid 3 BW: de bevoegdheid tot vertegenwoordiging die aan het bestuur of aan een bestuurder toekomt, is onbeperkt en onvoorwaardelijk, voor zover uit de wet niet anders voortvloeit (conform de hoofdregel van art. 2:240 lid 2 BW komt die bevoegdheid toe aan het bestuur en, bij een meerhoofdig bestuur, aan iedere bestuurder). Nu uit de wet bijvoorbeeld niet voortvloeit dat bevoegde vertegenwoordiging van de vennootschap door een bestuurder een voorafgaand bestuursbesluit vereist, kan deze bepaling worden gezien als een begrenzer van de relevantie (ook) van regels rond bestuursbesluiten voor het leerstuk van vertegenwoordigingsbevoegdheid. Ook daarin kan een regulerende werking worden ontwaard.^[5]

Voetnoten

[1] Hiervan moet worden onderscheiden het in art. 2:274 BW (art. 2:274a BW) bepaalde bij een structuur-B.V.

[2] Het slot van art. 2:239 lid 6 BW biedt de (beperkte) mogelijkheid van een statutaire uitzondering op deze wettelijke hoofdregel. Zie, in zekere zin spiegelbeeldig, art. 2:12 BW voor de wettelijk verankerde mogelijkheid van een statutair geregelde ontzegging aan bepaalde personen van het stemrecht over besluiten in bepaalde gevallen. Art. 2:247 BW bevat ook een regeling met betrekking tot (mogelijk) botsende belangen, maar staat niet specifiek in de sleutel van, kort gezegd, besluitvorming. Dit laatste geldt weer wel voor art. 2:239a lid 2 BW, dat ziet op een monistisch bestuur.

[3] Dit besluit wordt toegerekend aan het bestuur als orgaan, en vervolgens aan de vennootschap. Ik laat daar of de reikwijdte van art. 2:239a lid 3 BW breder strekt dan een monistisch bestuur. Zie met betrekking tot 'de rechtsgeldigheid van de besluitvorming' ook art. 2:242a lid 3 BW.

[4] Dit laatste kan in afgeleide zin opspelen waar zo'n statutaire grondslag ontbreekt, maar het binnen de vennootschap staande praktijk is dat bepaalde bestuursbesluiten (bijvoorbeeld omtrent strategiebepaling) 'ter goedkeuring' worden voorgelegd aan een ander orgaan, zoals de raad van commissarissen of de algemene vergadering.

[5] De voornoemde B.V.-bepalingen kennen N.V.-equivalenten. Zie art. 2:129 leden 3 en 6, 2:129a leden 1-3, 2:130 leden 2-3, 2:132a lid 3, 2:137 en 2:164-164a BW. Zie ook art. 2:107a BW, waarvan het B.V.-recht geen pendant kent.

Bestuursbesluiten (IVOR nr. 123) 2021/1.4

1.4 Rechter als regelgever

B. Assink, datum 01-12-2020

Datum

01-12-2020

Tot slot: ook in verband met de thematiek van bestuursbesluiten valt de rol van de rechter niet uit te vlakken. Die springt tegenwoordig in het bijzonder in het oog bij de wettelijke regelingen van a) art. 2:14-16 BW (over de nietigheid en vernietiging van besluiten van organen van rechtspersonen die ook een rechtshandeling omvatten)^[1] en b) art. 2:344-359 BW (over het recht van enquête),^[2] die, inclusief de voorlopers ervan, al decennia deel uitmaken van het rechtspersonenrecht.^[3] Daarmee is de derde kanttekening gegeven. Wat de rechtspraak op deze terreinen van het rechtspersonenrecht laat zien, is dat de daartoe bevoegde rechter niet alleen bereid is desgevraagd in te grijpen in een lopend besluitvormingsproces althans een genomen besluit van een rechtspersoon als daartoe aanleiding bestaat binnen de gegeven regeling, maar daarbij ook wel specifieke, algemeen geldende basisregels rond de thematiek van (bestuurs)besluiten formuleert die naar de kern genomen het toepasselijke wettelijke regime in- of aanvullen. Zo komt uit de rechtspraak^[4] de na ruim 50 jaar ook voor bestuursbesluiten nog steeds in aanmerking te nemen ‘*Wijsmuller-wijsheid*’,^[5] erop neerkomend dat:

“de betekenis van een bepaling in de statuten van een rechtspersoon, voorschrijvende dat een besluit moet uitgaan van een orgaan van die rechtspersoon, in het geval waarin dat orgaan uit meer personen is samengesteld in het bijzonder hierin is gelegen, dat het besluit tot stand komt als vrucht van onderling overleg van alle leden van dat orgaan die, na daartoe in de gelegenheid te zijn gesteld, aan dat overleg wensen deel te nemen.”

Het moge duidelijk zijn dat dit postulaat^[6] de voornoemde inrichtingsvrijheid beperkt, dit valt niet integraal ‘weg te schrijven’. Daarbij past wel als caveat dat hier - ook los van art. 2:8 lid 2 BW - nuanceringen denkbaar zijn, zoals in geval van toepassing van art. 2:239 lid 6 BW of art. 2:239a lid 3 BW. Een ander voorbeeld, dat ook voor bestuursbesluiten geldt, is de mede aan het dwingendrechtelijke art. 2:8 BW (jo. art. 3:12 BW) ontleende regel dat een orgaan van een rechtspersoon bij het nemen van een besluit alle in aanmerking komende belangen naar redelijkheid en billijkheid dient af te wegen en daarbij de nodige zorgvuldigheid in acht moet nemen.^[7] Voor bestuurders van vennootschappen is dit wel aldus concreetiseerd, dat zij bij hun taakvervulling zorgvuldigheid dienen te betrachten met betrekking tot de kenbare, gerechtvaardigde belangen van al degenen die bij de vennootschap en haar onderneming zijn betrokken, welke verplichting kan meebrengen dat zij bij het dienen van het vennootschapsbelang (wat hun eigen verantwoordelijkheid is en blijft) ervoor zorgen dat daardoor zulke belangen niet onnodig of onevenredig worden geschaad.^[8] Daaraan valt niet zomaar te morrelen, ook dat beperkt de voornoemde inrichtingsvrijheid. De regulerende functie van het ondernemingsrecht neemt in deze gevallen dus de overhand. Dit laatste is ook duidelijk zichtbaar in jurisprudentie waar de rechter, bij wege van hoofdregel, de sanctie van bestuurdersaansprakelijkheid verbindt aan schending door een bestuurder van een statutaire goedkeuringsregeling die de vennootschap of een individuele aandeelhouder beoogt te beschermen.^[9] In zekere zin neemt de rechter hier telkens het stokje van de wetgever over, al dan niet op basis van wettelijk verankerde open normen zoals art. 2:8 lid 1 BW. Dat in zaken van bevoegdheidsverdeling bij vennootschappen tussen onder meer het bestuur en de algemene vergadering het wettelijke en statutaire regime leidend is, en ons hoogste rechtscollege daarin (mede gelet op het belang van rechtszekerheid) in beginsel géén eigenstandige aanvullende regelgevende rol weggelegd ziet voor de rechter en diens omstandighedenafhankelijke oordeel, blijkt intussen ook zonneklaar uit de rechtspraak:^[10]

“Het bepalen van het beleid en de strategie van een vennootschap en de met haar verbonden onderneming is in beginsel een aangelegenheid van het bestuur van de vennootschap. De raad van commissarissen houdt daarop toezicht. De algemene vergadering kan haar opvattingen ter zake tot uitdrukking brengen door uitoefening van de haar in de wet en de statuten toegekende rechten. Dit laatste betekent in het algemeen dat het bestuur van een vennootschap aan de algemene vergadering verantwoording heeft af te leggen van zijn beleid, maar dat het, behoudens afwijkende wettelijke of statutaire regelingen, niet verplicht is de algemene vergadering vooraf in zijn besluitvorming te betrekken als het gaat om handelingen waartoe het bestuur bevoegd is. Ook is het bestuur niet verplicht de algemene vergadering in zo’n geval te consulteren. (...)

(...) Het hiervoor (...) overwogene stelt grenzen aan de art. 2:114a BW geregelde bevoegdheid van de daarin bedoelde aandeelhouders en certificaathouders. Nu het bepalen van het beleid en de strategie van een vennootschap en de met haar verbonden onderneming in beginsel een aangelegenheid is van het bestuur van de vennootschap en het bestuur niet verplicht is de algemene vergadering daaromtrent te consulteren, kunnen de in art. 2:114a BW bedoelde aandeelhouders en certificaathouders de vennootschap niet ertoe verplichten een onderwerp dat een aangelegenheid is van het bestuur ter stemming op te nemen in de agenda van de algemene vergadering. Daarbij doet niet ter zake dat die stemming geen rechtsgevolg heeft en wordt betiteld als een informele stemming, een aanbeveling, een motie of een peiling.”

Dit ontziet de voornoemde inrichtingsvrijheid, strookt met de faciliterende functie van het ondernemingsrecht, en bevestigt dat ook de Hoge Raad hier afgewogen te werk gaat.

Voetnoten

[1] De overheidsrechter is exclusief bevoegd met betrekking tot de beoordeling van de nietigheid of vernietigbaarheid van een besluit (rechtshandeling) van een orgaan van de vennootschap; dergelijke vorderingen zijn niet arbitabel. Zie o.a. HR 10 november 2006, *NJ* 2007/561, rov. 3.3-3.5 en HR 26 november 2010, *NJ* 2011/55, rov. 3.3.1-3.5.

[2] Art. 2:356 onder a BW (jo. art. 2:355 BW) biedt de Ondernemingskamer de mogelijkheid besluiten van een rechtspersoon te schorsen of te vernietigen. Deze mogelijkheid staat náást art. 2:15 BW, aldus HR 11 november 2016, *NJ* 2017/75, rov. 5.4.2.

[3] Normaliter staat onder a) een bepaald besluit van de vennootschap centraal, onder b) een meeromvattend(e) beleid of gang van zaken van de vennootschap.

[4] HR 15 juli 1968, *NJ* 1969/101.

[5] Ik ontleen die aardige alliteratie aan K. van Vught, ‘Drie stellingen’, *WPNR* 2020, p. 464.

[6] Het gaat hier welbeschouwd, in de woorden van Asser/M.J. Kroeze, *De rechtspersoon* (2-I*), Deventer: Kluwer 2015, nr. 306, om “de norm dat allen die vergader- en stemrecht hebben, in de gelegenheid moeten worden gesteld aan de besluitvorming deel te nemen. (...) Zij moeten worden uitgenodigd voor vergaderingen en zullen hun stem moeten kunnen uitbrengen”.

[7] HR 12 juli 2013, *NJ* 2013/461, rov. (3.4.2-)-3.4.3, voortbouwend op HR 1 maart 2002, *NJ* 2002/296. Daarbij kan ook de (niet-)naleving van een aandeelhoudersovereenkomst een rol spelen.

[8] HR 4 april 2014, *NJ* 2014/286, rov. 4.2.2. Zie ook o.a. HR 13 juli 2007, *NJ* 2007/434, rov. 4.5, slot. HR 12 juli 2013, *NJ* 2013/461, rov. 3.4.3 doortrekkend kan ook hier worden gezegd dat in beginsel “de rechter terughoudendheid past” bij de beoordeling óf het bestuur aldus heeft gehandeld. Een precieze maatstaf is daarmee niet gegeven.

[9] Zie HR 29 november 2002, *NJ* 2003/455, rov. 3.4.5 (vennootschap en art. 2:9 BW) en HR 20 juni 2008, *NJ* 2009/21, rov. 5.4 (aandeelhouder en art. 6:162 BW). Andere overwegingen op het kruisvlak van besluitvorming en aansprakelijkheid zijn te vinden in o.a. HR 8 november 1991, *NJ* 1992/174, rov. 3.3.1, HR 10 januari 1997, *NJ* 1997/360, rov. 3.3.1 (de als vijfde genoemde omstandigheid), HR 3 juni 2016, *NJ* 2016/357, rov. 4.1.1-4.1.2 en HR 21 december 2018, *NJ* 2019/31, rov. 3.3.2.

[10] HR 20 april 2018, *NJ* 2018/331, rov. 3.3.6-3.3.7, mede voortbouwend op HR 13 juli 2007, *NJ* 2007/434, rov. 4.3-4.4 (ook over “de slagvaardigheid waarmee het bestuur moet kunnen handelen” bij de strategiebepaling), en indirect op HR 21 februari 2003, *NJ* 2003/182, rov. 6.4.2. Hierbij speelt ook de verhouding tussen art. 2:129/239 lid 1 BW en art. 2:107/217 lid 1 BW.

1.5 Terug naar Goethe

B. Assink, datum 01-12-2020

Datum	01-12-2020
Auteur	B. Assink
JCDI	JCDI:ADS256030:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht / Corporate governance

Dit brengt mij weer bij het begin, meer precies bij Goethes dichtregels geciteerd in de kop van dit woord vooraf. Wie komt tot een positieve waardering van de onder 1 t/m 4 geschetste verhouding tussen vennootschappelijke inrichtingsvrijheid en begrenzende regelgeving in de sfeer van bestuursbesluiten, ziet hier een zeker optimum tussen faciliteren en reguleren en kan daarbij een zinnige parallel trekken met die gevleugelde woorden over onder meer zelfbeperking als definiërend kenmerk van meesterschap, waarbij dit laatste dan uiteraard betrekking heeft op de wetgever en de rechter. Ook voor wie daarover anders zou denken, valt m.i. lastig te ontkennen - en daarmee zijn we helemaal rond - dat in ieder geval tussen *deze bundel* over bestuursbesluiten en die woorden een betekenisvol dwarsverband te leggen valt. Dit boek beslaat immers in wezen een kernachtig opgezet drieluik^[1] waarbinnen essentialia van dat veelzijdige thema worden belicht,^[2] zonder overtollige franje of echte lacunes, en vol sprankelende ideeën die uitnodigen tot bestudering en aanzetten tot nadere overpeinzingen.^[3] De vlag van dat citaat dekt dus hoe dan ook de lading van deze bundel. Dit gezegd hebbend, en die woorden ter harte nemend, laat ik de boeiende bijdragen aan dit boek nu snel voor zich spreken.

Bastiaan Assink

Voetnoten

[1] Te weten: theorie, praktijk en toetsing.

[2] In het voorgaande deels aangestipt.

[3] En die bovendien blijf geven van kritische beschouwingen geënt op 'opbouwend denken', een laatste knipoog naar Goethe. Zie o.a. M. Februari, Nederlanders relativiseren niet, *NRC* 27 juni 2011 over het belang van zulk denken in het kader van kunstkritiek, openend met de slotregel uit Goethes gedicht ' *Rezensent*': " *Schlagt ihn tot, den Hund! Es ist ein Rezensent.*" Daarmee doelt Goethe niet op opbouwend denken (' *produktieve Kritiek*'), maar op de vernielende variant (' *zerstörende Kritiek*'). In het gedicht komt dit laatste tot uitdrukking in weinig constructieve opmerkingen van de inmiddels volgegeten gast over de kookkunsten van de gastheer: " *Und kaum ist mir der Kerl so satt, Tut ihn der Teufel zum Nachbar führen, Über mein Essen zu räsonieren: 'Die Supp hätte können gewürzt sein, Der Braten brauner, firner der Wien'. Der Tausendsakerment! Schlagt ihn tot, den Hund! Es ist ein Rezensent.*"